

Ірина Пуцята

Національний університет «Львівська політехніка»,
вул. Князя Романа, 3/108, Львів
Iryna.S.Putsiata@lpnu.ua
ORCID ID: 0000-0001-9047-6245

АНАЛІЗ ЕФЕКТУ «ІНФОРМАЦІЙНОЇ БУЛЬБАШКИ» НА ФОРМУВАННЯ ГРОМАДСЬКОЇ ДУМКИ В КОНТЕКСТІ ТЕЛЕМАРАФОНУ «ЄДИНІ НОВИНИ»

© Ірина Пуцята, 2025

Метою цієї статті є систематизація й узагальнення відомостей щодо впливу ефекту «інформаційної бульбашки» на формування громадської думки в контексті телемарафону «Єдині новини». Аналіз ефекту «інформаційної бульбашки» в контексті телемарафону «Єдині новини» виявляє важливі аспекти впливу масмедіа на формування громадської думки в умовах війни. Телемарафон, будучи основним каналом комунікації для українців, здійснює значний вплив на сприйняття подій, однак, він також може сприяти розвитку інформаційних бар'єрів, які обмежують різноманітність поглядів. Односторонній характер подання інформації може призвести до «замкнутого» мислення серед аудиторії, де громадяни отримують лише узгоджену державну версію подій. Ефект «інформаційної бульбашки» негативно впливає на розвиток критичного мислення, оскільки контрольоване поширення новин та обмежений доступ до різноманітних джерел змушують людей сприймати інформацію однобічно, без її глибокого аналізу. Щодо «Єдиних новин», то це може призвести до спрощення та скорочення складних тем, що особливо небезпечно під час війни, коли кожне повідомлення має стратегічне значення для суспільної мобілізації і морального духу. Однак телемарафон «Єдині новини» також виконує функцію стабільності та єдності, надаючи громадянам упорядковану інформацію в умовах кризового часу. У цьому контексті, хоча й існує певний ризик формування «інформаційної бульбашки», цей проєкт також відіграє важливу роль у підтримці морального стану населення та захисті від ворожих інформаційних атак. Водночас важливо забезпечити доступ до альтернативних джерел інформації, щоб зберегти різноманітність поглядів і підходів. Залишаючись важливим елементом національної інформаційної інфраструктури, «Єдині новини» можуть стати частиною позитивного ефекту від ефективної комунікації в умовах війни. Проте для мінімізації негативного впливу «інформаційної бульбашки», потрібно активно інтегрувати зворотний зв'язок з громадськістю та підтримувати високу журналістську етику, що дає змогу уникнути маніпуляцій і сприяє об'єктивності повідомлень. У підсумку, ефект «інформаційної бульбашки» в контексті телемарафону «Єдині новини» демонструє як позитивні, так і негативні аспекти медійного впливу на громадську думку. Баланс між інформаційною стабільністю та забезпеченням доступу до різноманітних джерел знань є ключовим фактором для підтримки критичного мислення в суспільстві та збереження об'єктивного ставлення до подій.

Ключові слова: інформація, «інформаційна бульбашка», засоби масової інформації, тележурналістика, громадська думка, громадська свідомість, телемарафон «Єдині новини», маніпуляції, інформаційні операції.

Вступ. Проблема «інформаційної бульбашки» в контексті «Єдиних новин» є надзвичайно гострою в умовах інформаційної війни. Маніпуляція інформацією стає потужним інструментом впливу, тому критично важливо, щоб державні канали, зокрема ті, що формують «Єдині новини», були захищені від будь-яких спроб зовнішнього або внутрішнього втручання. Збереження об'єктивності потребує не лише високого професіоналізму журналістів, а й впровадження сучасних технологій фільтрації та аналізу інформації.

Постановка проблеми. «Єдині новини» як важливий національний медіапроект в Україні під час повномасштабного вторгнення Росії став важливим каналом комунікації між державою та громадянами. Телемарафон, що об'єднує декілька телеканалів та інформаційних платформ, є основним джерелом інформації для багатьох українців. Однак у цьому контексті виникає питання про можливу форму «інформаційної бульбашки», коли телемарафон, маючи на меті забезпечити єдину інформаційну лінію в країні, може бути сприйнятий не тільки як об'єктивний канал новин, але й як форма інформаційної маніпуляції, яка створює одностороннє сприйняття реальності.

Одним із важливих аспектів є роль «Єдиних новин» у формуванні стратегії державної комунікації. Під час війни важливою є не лише передача фактів, а й змістове трактування подій, що може істотно впливати на настрої та ставлення громадян до різних аспектів війни. «Інформаційна бульбашка» може бути особливо небезпечною в такому контексті, оскільки інформація, яка подається однобічно чи спрощено, може призвести до спотвореного розуміння ситуації, браку критичного мислення та розвитку стереотипів.

Актуальність дослідження. Актуальність теми «інформаційної бульбашки» в контексті телемарафону «Єдині новини» в Україні зумовлена кількома важливими чинниками, що стосуються впливу інформаційного середовища на суспільство під час війни та в умовах глобалізації. Поява й розвиток «інформаційної бульбашки», що є явищем, за якого індивіди отримують інформацію лише з обмеженого кола джерел, часто упереджених або односторонніх, є критично важливим аспектом у сучасних умовах війни, коли інформація стає одним із основних інструментів не тільки для інформування громадян, але й для боротьби за громадську думку.

Визначальним фактором є питання доступності альтернативних джерел інформації. Оскільки телемарафон «Єдині новини» посідає центральне місце в медіапросторі України, важливою є роль інших медіаплатформ, зокрема соціальних мереж, в яких може поширюватися як перевірена, так і недостовірна інформація. Брак критичного підходу до споживання інформації може призвести до розвитку паралельних реальностей, що і є основною ознакою «інформаційних бульбашок».

Отже, вивчення «інформаційної бульбашки» в контексті «Єдиних новин» є надзвичайно важливим для забезпечення інформаційної гігієни в умовах війни, розвитку критичного мислення у громадян та підтримки інформаційної безпеки.

Мета та завдання дослідження. Метою цієї статті є систематизація й узагальнення відомостей щодо впливу ефекту «інформаційної бульбашки» на формування громадської думки в контексті телемарафону «Єдині новини».

Означена мета передбачає розв'язання таких науково-дослідницьких завдань:

- дати визначення ефекту «інформаційної бульбашки»;
- проаналізувати структурні компоненти «інформаційної бульбашки»;

- оцінити значення «інформаційної бульбашки» для формування громадської думки;
- розглянути загальноукраїнське значення і вплив на суспільство телемарафону «Єдині новини»;
- проаналізувати конкретні приклади формування «інформаційних бульбашок» під час телемарафону.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Серед авторів, які впродовж останніх років фахово вивчали маніпуляційні тенденції у вітчизняній журналістиці, треба назвати таких, як: Л. Горденко, Є. Цимбаленко, І. Гащенко [3], О. Грозна [4; 5], М. Ковальова [6], Т. Мадрига [7], В. Різун [9], О. Ситник [10]. Проблематику телемарафону «Єдині новини» досліджували: К. Бакаєвич [2] та Є. Соломін [11].

Виклад основного матеріалу. Ефект «інформаційної бульбашки» є концептом, що описує процес, коли користувачі отримують інформацію, що підтверджує їхні попередні переконання, уникаючи або ігноруючи альтернативні думки. Цей феномен активно обговорюється в контексті розвитку цифрових медіа та соціальних мереж, де алгоритми персоналізованого контенту постійно пропонують дані, які відповідають інтересам і поглядам користувачів. Як наслідок, утворюється своєрідна «бульбашка», в межах якої користувачі взаємодіють лише з однорідною інформацією, що може призводити до зростання поляризації суспільства і спотворення реального уявлення про події.

Поняття «інформаційної бульбашки» було сформоване внаслідок аналізу процесів, що відбуваються в соціальних мережах та інтернеті. Однією з головних причин його виникнення є персоналізація контенту, коли алгоритми соціальних мереж, таких як: фейсбук чи ютуб, підбирають новини і матеріали на основі попередніх запитів користувачів. Цей підхід дає змогу користувачам зосереджуватись на інформації, яка відповідає їхнім інтересам і поглядам, водночас обмежуючи їхній доступ до альтернативних поглядів, що є важливим фактором для розвитку критичного мислення [9].

Ефект «інформаційної бульбашки» може мати серйозні соціальні наслідки, оскільки спрощує процес оброблення інформації, підвищуючи ймовірність, що користувачі будуть відкидати або ігнорувати контрверсійні або незручні факти. Брак різноманітності в джерелах інформації поступово трансформує світогляд людини, ведучи до формування стійких, але не завжди об'єктивних переконань. Це особливо актуально в умовах політичної або соціальної поляризації, де суспільства можуть опинитися в ізольованих групах, що живуть у власних інформаційних всесвітах, не здатних зрозуміти або прийняти інші позиції.

Дослідження ефекту «інформаційної бульбашки» вказує на важливу роль медіаплатформ у формуванні громадської думки. Зокрема, алгоритми соціальних медіа активно сприяють фільтрації інформації, що далі може призводити до її сегментації на конкретні групи. Люди, які отримують інформацію тільки через один або кілька каналів, схильні до підтвердження своїх попередніх переконань, що знижує можливість об'єктивно оцінити інші погляди. Отже, процес медіаспоживання стає підсвідомим і менш критичним.

«Інформаційні бульбашки» також можуть посилювати і підтримувати соціальні розбіжності. Наприклад, політичні дебати можуть розвиватися в умовах, коли виборці на різних боках політичного спектру отримують тільки ту інформацію, яка підтверджує їхні погляди, і не мають можливості зрозуміти або прийняти альтернативні підходи. Це призводить до поляризації, де кожна сторона сприймає іншу як ворога, що посилює соціальні конфлікти і відчуження.

Іншим важливим аспектом є вплив «інформаційної бульбашки» на виборчі процеси. Коли виборці отримують односторонню інформацію через персоналізовані медіаплатформи, це може призвести до маніпуляцій та спотворення реального уявлення про політичну ситуацію. У цьому

контексті елементи «фільтрації» новин стають основою для політичних стратегій, що націлені на підтримку конкретних кандидатів або ідей, що не дає змоги виборцям адекватно оцінити всі аспекти політичних процесів.

Наслідки «інформаційної бульбашки» також проявляються у зниженні якості громадського обговорення. Брак різноманітних думок і критичних поглядів призводить до зменшення рівня аргументованої дискусії. Люди, які перебувають у своїх «бульбашках», не мають потреби у вивченні нових ідей або слуханні думок опонентів, що обмежує інтелектуальний розвиток і знижує рівень соціальної взаємодії.

Водночас важливо зазначити, що «інформаційні бульбашки» можуть мати і позитивні аспекти, зокрема в умовах кризових ситуацій, таких як війна або соціальні потрясіння. У таких випадках централізоване інформаційне середовище може допомогти утримати стабільність і сприяти підтримці єдиної позиції серед громадян. Проте навіть у таких умовах варто уникати надмірного обмеження інформації та надавати можливість доступу до альтернативних джерел.

Механізми подолання ефекту «інформаційної бульбашки» повинні містити освіту в галузі медіаграмотності, підтримку різноманіття джерел інформації, а також розвиток критичного мислення серед користувачів медіа. Освічені громадяни, здатні критично ставитися до отриманої інформації, можуть зменшити негативний вплив цього феномену. Важливо також розробляти нові алгоритми, які будуть орієнтовані не тільки на інтереси користувачів, а й на різноманітність поглядів, що сприятиме створенню більш збалансованого інформаційного середовища [10].

Загалом, ефект «інформаційної бульбашки» є складним і багатограним явищем, яке потребує постійного вивчення та коригування підходів до медіаспоживання в цифрову епоху. Він має значний вплив на формування громадської думки, суспільні процеси та політичні рішення, тому важливо розвивати підходи, що дають змогу зберігати баланс між персоналізованим контентом та різноманітністю інформації для досягнення більш збалансованого і об'єктивного сприйняття світу.

«Інформаційна бульбашка» є складним і багатограним феноменом, що містить кілька структурних компонентів. Вони взаємодіють між собою, створюючи замкнуте середовище для отримання і сприйняття інформації. Основні компоненти цього явища можна виокремити так (рис. 1):

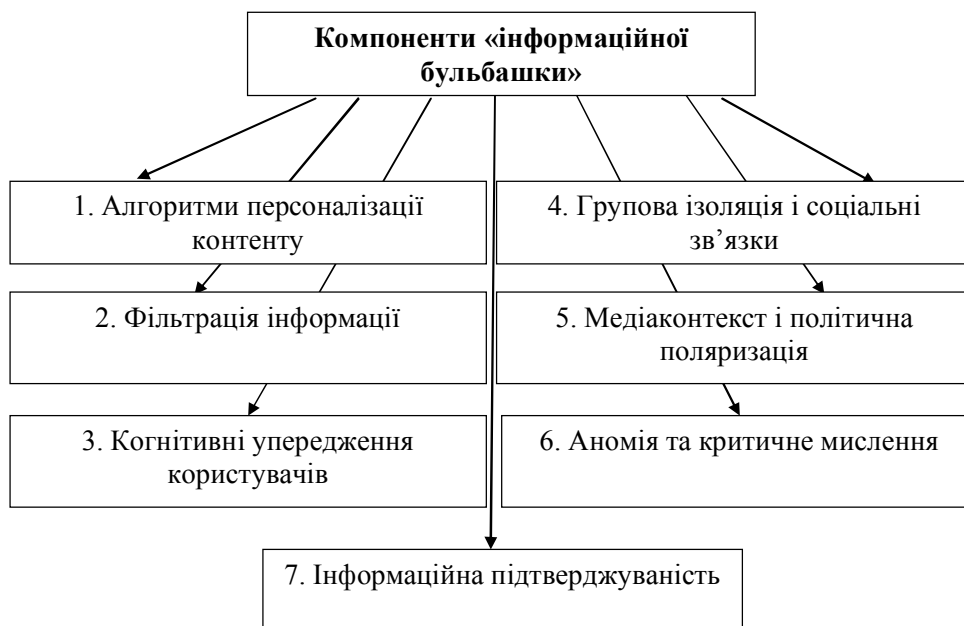


Рис. 1. Структурні компоненти «інформаційної бульбашки»

1. Алгоритми персоналізації контенту. Один із найважливіших компонентів «інформаційної бульбашки» – це алгоритми, які використовуються соціальними мережами та іншими цифровими платформами для підбору контенту. Ці алгоритми аналізують активність користувачів (кліки, перегляди, лайки, коментарі) та створюють персоналізовані новини або рекомендації, що збігаються з інтересами та переконаннями користувача. Це обмежує доступ до різноманітних думок, таким способом формуючи замкнуте інформаційне середовище.

2. Фільтрація інформації. Цей компонент пов'язаний з відбором інформації, яка надходить до користувача. Фільтрація може бути як автоматизованою (за допомогою алгоритмів), так і свідомою (коли користувач сам обирає джерела, що підтверджують його погляди). Вона сприяє формуванню інформаційних меж, у межах яких людина споживає лише ту інформацію, яка підтверджує її переконання, що підсилює ефект «бульбашки».

3. Когнітивні упередження користувачів. Користувачі часто схильні до когнітивних упереджень, таких як підтвердження своїх поглядів. Це означає, що люди схильні шукати або віддавати перевагу тій інформації, яка підтримує їхні вже сформовані думки. Таке упередження взаємодіє з алгоритмами і фільтрацією контенту, посилюючи ефект «інформаційної бульбашки».

4. Групова ізоляція і соціальні зв'язки. В «інформаційній бульбашці» важливу роль відіграють соціальні мережі та групи користувачів, які мають схожі погляди та інтереси. Ці групи можуть виступати в ролі «поштових» середовищ, де учасники обмінюються лише тим контентом, що відповідає їхнім переконанням, посилюючи сприйняття світу через одну призму. Взаємодія між користувачами в таких групах також сприяє формуванню і зміцненню внутрішнього консенсусу.

5. Медіаконтекст і політична поляризація. Окремо варто виділити роль медіаконтексту в формуванні «інформаційної бульбашки». Медіа, особливо політичні новини, можуть сприяти загостренню поляризації, пропонуючи односторонні або емоційно забарвлені інтерпретації подій. Користувачі, які отримують інформацію лише з певного джерела, можуть потрапити в політичну чи ідеологічну бульбашку, де їхня позиція ще більше ускладнює об'єктивне сприйняття.

6. Аномія та критичне мислення. Відсутність критичного підходу до інформації також є важливим елементом «інформаційної бульбашки». Коли користувачі не ставлять під сумнів отриману інформацію або не шукають альтернативних поглядів, вони можуть залишатись у межах замкнутого інформаційного простору. Це погіршує здатність критично оцінювати новини та формувати збалансовану думку.

7. Інформаційна підтверджуваність і самоідентифікація. Пошук підтвердження своїх переконань є важливою частиною ефекту «інформаційної бульбашки». Користувачі схильні взаємодіяти з тими джерелами, які підтверджують їхні упередження. Вони також можуть шукати контент, який підтримує або зміцнює їхню самоідентифікацію, зокрема в політичному, культурному чи соціальному контекстах [12, 13].

Ці структурні компоненти взаємодіють, створюючи інформаційне середовище, яке не тільки обмежує доступ до різноманітної інформації, але й сприяє формуванню певних переконань, поглядів та ідеологій. Взаємодія цих елементів сприяє ізоляції користувачів від альтернативних думок, що може посилювати поляризацію і соціальну сегрегацію в суспільстві.

Оцінка значення «інформаційної бульбашки» для формування громадської думки є важливою складовою частиною вивчення сучасних медіа та комунікаційних процесів. «Інформаційна бульбашка» виникає, коли індивіди або групи споживають інформацію, що підтверджує їхні власні переконання та ідеології, часто в замкнутому середовищі, де вони не мають доступу до альтернативних поглядів. Це явище безпосередньо впливає на формування громадської думки, обмежуючи можливості для відкритого обміну ідеями та сприйняття різноманітних поглядів.

Один з основних аспектів «інформаційної бульбашки» полягає в тому, що вона посилює ефект когнітивного підтвердження, за якого людина схильна приймати тільки ту інформацію, що

підтримує її погляди. Як наслідок, навіть коли індивід має доступ до різноманітних джерел інформації, алгоритми в соціальних мережах та новинних платформах підбирають контент, що лише підтверджує його попередні уявлення, що зменшує ймовірність зміни його думки. Цей процес обмежує когнітивну гнучкість і веде до радикалізації позицій у суспільстві.

Другим важливим аспектом є політична та соціальна поляризація, що підсилюється через «інформаційні бульбашки». Якщо окремі групи людей споживають інформацію лише з односторонніх або ідеологічно споріднених джерел, це сприяє формуванню різних паралельних реальностей. Такі паралельні реальності можуть бути вкрай поляризованими, де одна група бачить світ у світлі одних фактів і переконань, а інша – в контексті зовсім інших. Це призводить до соціальної ізоляції груп і труднощів у досягненні консенсусу на рівні суспільства, оскільки діалог між різними соціальними групами стає менш конструктивним.

«Інформаційна бульбашка» також має значний вплив на політичну участь громадян. Коли люди обмежені в отриманні альтернативних думок і новин, вони можуть відчувати себе менш мотивованими для участі в політичних процесах. Це може призвести до зниження рівня критичного мислення і до того, що виборці або активісти починають підтримувати лише ті політичні ідеї, які відповідають їхнім переконанням, не аналізуючи їх на основі фактичних даних чи об'єктивних аргументів. Своєю чергою це сприяє укоріненню популістських або екстремістських рухів, які використовують специфічні ідеї, що резонують із виборцями, чия «інформаційна бульбашка» зміцнює ці погляди [14].

Брак різноманіття в інформації, що доступна окремим індивідам, також обмежує розвиток громадського діалогу. Якщо люди мають доступ лише до односторонніх поглядів, то громадський дискурс стає менш відкритим і менш здатним адаптуватися до нових ідей або змін. Це загрожує здоров'ю демократичного процесу, оскільки для прийняття обґрунтованих рішень потрібно обговорення різних позицій, а не лише визнаних ідеологічно схожих поглядів.

Додатково, «інформаційна бульбашка» може мати руйнівний ефект на довіру до традиційних медіа та інститутів влади. Коли користувачі звикли до споживання контенту, що є частиною їхньої бульбашки, вони можуть почати сумніватися в об'єктивності, неупередженості традиційних медіа, що представляють різні погляди. Це може призвести до ситуації, коли люди не вірять джерелам, які пропонують альтернативні думки, вважаючи їх упередженими або корумпованими.

Ще однією важливою складовою частиною впливу «інформаційної бульбашки» на формування громадської думки є її вплив на соціальну ідентичність. Бульбашка сприяє консолідації групових ідентичностей, де індивіди почуваються комфортно серед людей зі схожими поглядами та інтересами. Це формує сталу позицію суспільства «ми» проти «них», що заважає відкритому та конструктивному діалогу між різними соціальними або політичними групами. Як наслідок, громадська думка формується не через відкритий обмін ідеями, а через згуртованість всередині певної групи, що зміцнює її переконання.

Проблема «інформаційних бульбашок» також пов'язана з цифровою нерівністю, оскільки люди, які мають обмежений доступ до різноманітних джерел інформації (через обмеження технологій або соціально-економічний статус), опиняються в ситуації ще більшої ізоляції від інших поглядів. Це лише підсилює нерівність у доступі до знань та участі в громадських процесах, де деякі групи можуть залишатися поза важливими соціальними та політичними дискусіями [16].

Для подолання негативних наслідків «інформаційних бульбашок» потрібно забезпечити доступ до широкого спектра джерел інформації, які пропонують різноманітні думки. Важливим є також навчання критичному мисленню та медіаграмотності, що дає змогу індивідам більш свідомо підходити до вибору джерел інформації та аналізу новин. Без таких заходів «інформаційні бульбашки» можуть значно ускладнити процеси громадського діалогу і вплинути на здоров'я демократії загалом.

Отже, ефект «інформаційної бульбашки» має глибокий вплив на формування громадської думки, обмежуючи можливості для відкритого обміну ідеями та сприяючи політичній і соціальній поляризації. Це створює серйозні виклики для демократичного процесу та розвитку суспільства в умовах глобалізації і цифровізації.

Телемарафон «Єдині новини» став центральною платформою для інформування українців про події війни з росією. В умовах інформаційного протистояння, яке виникло через військові дії, проєкт об'єднав великі українські телеканали, створивши платформу для оперативного, об'єктивного і надійного висвітлення новин та подій, що мають загальнодержавне значення. Це дає змогу громадянам отримувати актуальну інформацію незалежно від їхнього місця перебування та соціального статусу. Завдяки цьому телемарафон став одним з основних каналів, через який українці формують свої уявлення про події, що відбуваються в країні [2].

Одним із основних завдань «Єдиних новин» є забезпечення достовірності інформації. В умовах війни, коли інформаційні потоки можуть бути маніпульованими або фрагментованими, телемарафон сприяє створенню єдиного інформаційного простору, де представлено об'єктивне висвітлення подій з кількох поглядів, що важливо для створення інформованої громадської думки, адже під час війни кожен споживач новин повинен мати доступ до перевіреної і фактичної інформації, що дає змогу приймати правильні рішення, як на рівні держави, так і на рівні особистих вчинків.

Загальноукраїнське значення «Єдиних новин» не обмежується лише забезпеченням інформаційної прозорості. Платформа відіграє важливу роль у формуванні патріотичного настрою та єдності серед громадян. В умовах війни об'єднання різних телеканалів навколо спільного проєкту дає змогу сприяти почуттю спільної відповідальності та єдності серед населення. Цей аспект особливо важливий, оскільки національна згуртованість потрібна для підтримки морального духу нації в умовах довготривалого конфлікту.

Інформаційна платформа, яка дає можливість оперативно реагувати на події, що мають суспільний резонанс, є важливим елементом для збереження стабільності в суспільстві. Завдяки телемарафону «Єдині новини» громадяни отримують доступ до важливої інформації щодо безпеки, гуманітарних ініціатив, евакуаційних заходів, що є важливими для підтримки належного рівня цивільної свідомості та активності в умовах бойових дій.

Особливо важливою є роль «Єдиних новин» у боротьбі з дезінформацією. В умовах, коли противник активно використовує інформаційну зброю для дестабілізації ситуації в Україні, платформа виступає як надійний бар'єр проти фальшивих новин і маніпуляцій. Завдяки спеціальним відділам перевірки фактів та злагодженій роботі редакцій телемарафону, українці мають можливість отримувати перевірену і об'єктивну інформацію, що зменшує ефективність пропагандистських кампаній.

Крім того, «Єдині новини» мають важливе значення для міжнародного іміджу України. Вони виступають як платформа, що представляє країну на світовій арені, надаючи міжнародній спільноті актуальну інформацію про ситуацію в Україні, сприяючи інформуванню світу про бойові дії, гуманітарні потреби та жертви війни. Це не лише допомагає залучати міжнародну допомогу, але й зміцнює дипломатичну позицію України на глобальній арені.

Вплив телемарафону на суспільство можна також оцінювати через призму його здатності об'єднувати різні верстви населення. Платформа не лише забезпечує оперативне інформування, але й дає змогу формувати інклюзивний дискурс, де різні соціальні групи мають рівний доступ до інформації. Це допомагає знижувати соціальні напруги та створювати атмосферу співпраці між різними частинами суспільства, що важливо для збереження національної єдності [11].

З огляду на постійні виклики, що стоять перед країною в умовах війни, «Єдині новини» є важливою складовою частиною медіапростору, що дає змогу тримати громадян в курсі подій,

допомагаючи у формуванні конструктивних та інформованих думок. Важливою є і соціальна відповідальність медіа, які об'єдналися в межах цього проєкту, оскільки це дає змогу мінімізувати ефект від негативних факторів, таких як фейки чи маніпуляції.

Технічні інновації також сприяють ефективності телемарафону, адже завдяки розвитку цифрових технологій глядачі мають змогу отримувати новини не лише через традиційне телебачення, а й через онлайн-платформи та соціальні мережі. Ця мультимедіальність поширення інформації дає можливість охопити якомога більшу аудиторію, що важливо для забезпечення інформаційної прозорості та доступу до правдивої інформації, особливо в умовах воєнного часу.

В умовах глобалізації і високих технологій телемарафон «Єдині новини» має велике значення не лише для українського суспільства, але й для міжнародної спільноти, оскільки він демонструє приклад того, як можна ефективно реагувати на інформаційні виклики і сприяти згуртованості нації в часи глобальних загроз. Загалом він є потужним інструментом для підтримки морального духу, зміцнення національної єдності та забезпечення відкритого, прозорого діалогу між владою та громадянами.

Однак, як будь-яка масштабна інформаційна ініціатива, телемарафон також стикається з певними викликами. Одним з таких викликів є ризик формування «інформаційних бульбашок». Це може проявлятися через кілька факторів, пов'язаних із фільтрацією і спеціалізацією інформаційних потоків. Ось 10 конкретних прикладів цього явища (рис. 2):



Рис. 2. Приклади формування «інформаційних бульбашок» під час телемарафону «Єдині новини»

1. *Одностороннє висвітлення певних подій.* Телемарафон може створювати «бульбашки» через обмеження показу певних аспектів подій. Наприклад, під час великих битв чи операцій акцентується тільки на національних перемогах, без достатнього аналізу жертв і руйнувань, що може формувати певну упереджену картину у свідомості глядачів.

2. *Обмежений спектр думок та інтерпретацій.* Під час ефіру можна спостерігати переважання думок офіційних представників влади, військових або урядових експертів. Це створює «бульбашку», де інші думки, зокрема альтернативні чи критичні, не отримують достатнього висвітлення.

3. *Ідеалізація державної політики.* Часом у телемарафоні може створюватися ефект одностороннього висвітлення політики держави, де політичні рішення чи ініціативи подаються лише в позитивному ключі, ігноруючи можливі недоліки або критику з боку громадян чи опозиції.

4. *Вилучення регіональних проблем.* У деяких випадках на центральному телемарафоні недостатньо уваги може надаватися проблемам окремих регіонів країни, таких як економічні труднощі чи гуманітарні кризи в зонах, де немає активних бойових дій, що формує спотворену картину ситуації.

5. *Перекручення міжнародних подій.* Інформація про міжнародні події може подаватися через певну призму, орієнтуючи увагу на лише позитивний образ України на міжнародній арені та ігноруючи нюанси чи критику з боку інших держав або міжнародних організацій.

6. *Використання упереджених джерел.* Телемарафон може посилатися на джерела, які підтримують тільки одну думку або політичну лінію, внаслідок чого інші думки чи критика можуть бути замовчувані або знецінювані.

7. *Загострення на негативі та страху.* В деяких випадках може бути створено «інформаційну бульбашку» через акцент на найбільш драматичних аспектах війни (масові жертви, руйнування), що сприяє формуванню емоційної напруги і створенню відчуття безвиході.

8. *Репрезентація маргінальних категорій.* В ефірі може бути обмежене висвітлення проблем меншості, таких як внутрішньо переміщені особи, етнічні меншини або соціальні групи, що створює спотворене уявлення про рівність та інклюзивність у країні.

9. *Фокус на успіхах без показу наслідків.* Під час відображення військових операцій або стратегічних досягнень може акцентуватися лише на перемогах, без детального аналізу наслідків, що створює однобоку картину для глядачів, звужуючи їх уявлення про реальну ситуацію.

10. *Маніпуляції через інтерпретацію статистики.* Інколи статистичні дані (наприклад, про кількість знищеної техніки чи полеглих ворогів) можуть подаватися в такій формі, що їх інтерпретація може створити враження значної переваги або успіху без контексту або точних пояснень щодо реального впливу цих цифр [2, 11].

Подані приклади ілюструють, як телемарафон може стати інструментом формування «інформаційних бульбашок», де глядачі отримують обмежену, часткову чи спотворену картину подій, що може вплинути на їхню громадську думку та сприйняття реальності.

Висновки. Аналіз ефекту «інформаційної бульбашки» в контексті телемарафону «Єдині новини» виявляє важливі аспекти впливу масмедіа на формування громадської думки в умовах війни. Телемарафон, будучи основним каналом комунікації для українців, здійснює значний вплив на сприйняття подій, однак він також може сприяти розвитку інформаційних бар'єрів, які обмежують різноманітність думок. Односторонній характер подання інформації може призвести до «замкненого» мислення серед аудиторії, де громадяни отримують лише узгоджену державну версію подій.

Ефект «інформаційної бульбашки» може мати негативні наслідки для критичного мислення, адже через обмежену кількість джерел і контрольоване повідомлення новин люди припиняють аналізувати інформацію з різних джерел. Щодо «Єдиних новин», то це може призвести до спрощення і стискання складних тем, що особливо небезпечно під час війни, коли кожне повідомлення має стратегічне значення для суспільної мобілізації і морального духу.

Однак важливо відзначити, що телемарафон «Єдині новини» також виконує функцію стабільності та єдності, надаючи громадянам упорядковану інформацію в умовах кризового часу. У цьому контексті, хоча існує певний ризик формування «інформаційної бульбашки», цей проєкт також відіграє важливу роль у підтримці морального стану населення та захисті від ворожих інформаційних атак. Водночас важливо забезпечити доступ до альтернативних джерел інформації, щоб зберегти різноманітність поглядів і підходів.

Залишаючись важливим елементом національної інформаційної інфраструктури, «Єдині новини» можуть стати частиною позитивного ефекту від ефективної комунікації в умовах війни. Проте для мінімізації негативного впливу «інформаційної бульбашки» потрібно активно інтегрувати зворотний зв'язок з громадськістю та підтримувати високу журналістську етику, що дає змогу уникнути маніпуляцій і сприяє об'єктивності повідомлень.

У підсумку, ефект «інформаційної бульбашки» в контексті телемарафону «Єдині новини» демонструє як позитивні, так і негативні аспекти медійного впливу на громадську думку. Баланс між інформаційною стабільністю та забезпеченням доступу до різноманітних джерел знань є ключовим фактором для підтримки критичного мислення в суспільстві та збереження об'єктивного ставлення до подій.

До перспектив подальших досліджень належить оцінка іноземного досвіду формування у засобах масової комунікації, у тому числі в тележурналістиці, так званих «інформаційних бульбашок». Зокрема, продуктивним було б вивчення досвіду країн ЄС.

ЛІТЕРАТУРА

1. Актуальні проблеми медіапростору : матеріали всеукраїнської науково-практичної конференції (Київ, 18 квітня 2019 р.). Київ: Інститут журналістики, 2019. 346 с.
2. Бакаєвич К. Український телемарафон «Єдині новини» під час повномасштабного російського вторгнення: пропаганда, піар чи необхідність? *Інтегровані комунікації*. 2024. № 1 (17). С. 139–144.
3. Городенко Л., Цимбаленко Є., Гащенко І. Соціально-комунікаційні технології розбалансування у соціальних мережах. *Evropsky politicky a pravny diskurz*, 2018. № 5 (1). С. 210–216.
4. Грозна О. Дефініційна полеміка в сфері інтернет-журналістики щодо понять «жанр» і «формат» у сучасному інформаційному просторі. *Український інформаційний простір*, 2022. № 2(10). С. 119–130.
5. Грозна О. Медіа громад як основне джерело інформації в регіонах. *Збірник наукових праць АООС*. 2020. С. 46–47.
6. Ковальова М. Штучний інтелект у медіа: Переваги та ризики автоматизованого контенту. URL: <https://www.thelede.media/management/2021/02/22/2517/>
7. Мадрига Т. Б. Особливості впливу української телевізійної політичної реклами на цільову аудиторію (на прикладі рекламних сюжетів 2014 року). *Прикарпатський вісник НТШ. Думка*. 2014. № 3. С. 75–81.
8. Про медіа (Закон № 2849-IX). 2022, 13 грудня. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2849-20#Text>
9. Різун В. В. Лінгвістика впливу: монографія / В. В. Рузун, Н. Ф. Непийвода, В. М. Корнєєв. Київ: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2016. 148 с.
10. Ситник О. В. Адиції та девіації мережної комунікації у сучасних Digital media. В М. М. Поплавський & Л. О. Кочубей (Ред.), *Digital media: становлення новітньої комунікації*. 2020. С. 210–223.
11. Соломін Є. Телепроекти «Єдині новини» та «FreeДом» як спосіб інформаційного спротиву російській агресії та засіб регулювання медіасферою під час війни. *Наукові праці Міжрегіональної Академії управління персоналом. Філологія*. 2023. № 3. С. 62–71.
12. Шляхи підвищення ефективності функціонування соціальних комунікацій в умовах посилення глобальних інформаційних впливів: [монографія] / [В. М. Горовий та ін.] ; НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. Київ: НБУВ, 2018. 276 с.
13. Bessarab, A., Hyrina, T., Sytnyk, O., Kodatska, N., Yatchuk, O., & Ponomarenko, L. The modern transformation of Internet communications. *Journal of Theoretical and Applied Information Technology*, 2022. No. 100(15). P. 4710–4722.
14. Dosenko A., Sytnyk O. Communication platforms as a tool for managing social opinion. *Innovations in the Scientific, Technical and Social Ecosystems*, 2022. No. 1(2), P. 14–21.
15. Edge A. Journalism jobs of the near future, according to Amy Webb. URL: <https://www.journalism.co.uk/news/journalism-jobs-of-the-near-future-according-to-amy-webb-on-a16/s2/a673836>
16. Goldberg P. K. Tackling the Global Learning Crisis. Project Syndicate. 2021. 18.03. URL: <https://www.project-syndicate.org/commentary/global-learning-crisis-cost-effective-solutions-by-pinelopi-koujianou-goldberg-2021-03>

17. USAID-Internews 2021 Media Consumption Survey. (2021, November). Internews. URL: https://internews.in.ua/wp-content/uploads/2021/11/USAID_Internews-Media-Consumption-Survey-2021_ENG.pdf

REFERENCES

1. Aktualni problemy mediaprostoru : materialy vseukrainskoi naukovo-praktychnoi konferentsii (Kyiv, 18 kvitnia 2019 r.) [Current problems of the media space: materials of the All-Ukrainian scientific and practical conference (Kyiv, April 18, 2019)]. Kyiv: Instytut zhurnalistyky.
2. Bakaievych, K. (2024). Ukrainskyi telemarafon «Iedyni novyny» pid chas povnomasshtabnoho rosiiskoho vtorhnennia: propahanda, piar chy neobkhidnist? [Ukrainian telethon «United News» during a full-scale Russian invasion: propaganda, PR or necessity?] *Intehrovani komunikatsii*, 1 (17), 139–144.
3. Horodenko, L., Tsymbalenko, Ye., Hashchenko, I. (2018). Sotsialno-komunikatsiini tekhnolohii rozbalansuvannia u sotsialnykh merezhakh [Social and communication technologies of imbalance in social networks]. *Evropsky politicky a pravnf diskurz*, 5, 210–216.
4. Hrozna, O. (2022). Definiitsiina polemika v sferi internet-zhurnalistyky shchodo poniat «zhanr» i «format» u suchasnomu informatsiinomu prostori [Definitional polemics in the field of online journalism regarding the concepts of «genre» and «format» in the modern information space]. *Ukrainskyi informatsiinyi prostir*, 2(10), 119–130.
5. Hrozna, O. (2020). Media hromad yak osnovne dzherelo informatsii v rehionakh [Community media as the main source of information in the regions]. *Zbirnyk naukovykh prats ΛOHOΣ*, 46–47.
6. Kovalova, M. Shtuchnyi intelekt u media: Perevahy ta ryzyky avtomatyzovanoho kontentu [Artificial Intelligence in Media: Benefits and Risks of Automated Content]. URL: <https://www.thelede.media/management/2021/02/22/2517/>
7. Madryha, T. B. (2014). Osoblyvosti vplyvu ukrainskoi televiziinoi politychnoi reklamy na tsilovu audytoriiu (na prykladi reklamnykh siuzhetiv 2014 roku) [Peculiarities of the influence of Ukrainian television political advertising on the target audience (using the example of advertising stories from 2014)]. *Prykarpatskyi visnyk NTSh. Dumka*, 3, 75–81.
8. Pro media [About the media] (Zakon No. 2849-IX). 2022, 13 hrudnia. Verkhovna Rada Ukrainy. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2849-20#Text>
9. Rizun, V. V., Nepiyvoda, N. F., Kornieiev, V. M. (2016). Linhvistyka vplyvu [Linguistics of influence]. Kyiv Vydavnycho-polihrafichnyi tsentr «Kyivskyi universytet».
10. Sytnyk, O. V. (2020). Adyksi ta devitsii merezhnoi komunikatsii u suchasnykh Digital media [Addictions and deviations of network communication in modern digital media]. *Digital media: stanovlennia novitnoi komunikatsii*, 210–223.
11. Solomin, Ye. (2023). Teleproiekt «Iedyni novyny» ta «FreeDom» yak sposib informatsiinoho sprotyvu rosiiskii ahresii ta zasib rehuliuвання mediasferoiu pid chas viiny [TV projects «United News» and «FreeDom» as a method of informational resistance to Russian aggression and a means of regulating the media sphere during the war]. *Naukovi pratsi Mizhrehionalnoi Akademii upravlinnia personalom. Filolohiia*, 3, 62–71.
12. Shliakhy pidvyshchennia efektyvnosti funktsionuvannia sotsialnykh komunikatsii v umovakh posylennia hlobalnykh informatsiinykh vplyviv [Ways to increase the efficiency of social communications in the face of increasing global information influences] (2018). Kyiv: NBUV.
13. Bessarab, A., Hyrina, T., Sytnyk, O., Kodatska, N., Yatchuk, O., Ponomarenko, L. (2022). The modern transformation of Internet communications. *Journal of Theoretical and Applied Information Technology*, 100(15), 4710–4722.
14. Dosenko, A., Sytnyk, O. (2022). Communication platforms as a tool for managing social opinion. *Innovations in the Scientific, Technical and Social Ecosystems*, 1(2), 14–21.
15. Edge, A. Journalism jobs of the near future, according to Amy Webb. URL: <https://www.journalism.co.uk/news/journalism-jobs-of-the-near-future-according-to-amy-webb-ona16/s2/a673836>
16. Goldberg, P. K. Tackling the Global Learning Crisis. Project Syndicate. 2021. 18.03. URL: <https://www.project-syndicate.org/commentary/global-learning-crisis-cost-effective-solutions-by-pinelopi-koujianou-goldberg-2021-03>.
17. USAID-Internews 2021 Media Consumption Survey. (2021, November). Internews. URL: https://internews.in.ua/wp-content/uploads/2021/11/USAID_Internews-Media-Consumption-Survey-2021_ENG.pdf

**ANALYSIS OF THE «FILTER BUBBLE» EFFECT ON PUBLIC OPINION FORMATION
IN THE CONTEXT OF THE «UNITED NEWS» TELETHON**

Abstract. The purpose of this article is to systematize and summarize information on the impact of the «information bubble» effect on the formation of public opinion in the context of the «United News» telethon. Analysis of the «information bubble» effect in the context of the «United News» telethon reveals important aspects of the influence of mass media on the formation of public opinion in wartime. The telethon, being the main channel of communication for Ukrainians, has a significant impact on the perception of events, but it can also contribute to the development of information barriers that limit the diversity of points of view. The one-sided nature of the presentation of information can lead to «closed» thinking among the audience, where citizens receive only the agreed state version of events. The «information bubble» effect can have negative consequences for critical thinking, because due to the limited number of sources and controlled reporting of news, people may stop analyzing information from different sources. In the case of «United News», this can lead to simplification and compression of complex topics, which is especially dangerous during wartime, when every message is of strategic importance for public mobilization and morale. However, the «United News» telethon also performs a function of stability and unity, providing citizens with orderly information in times of crisis. In this context, although there is a certain risk of forming an «information bubble», this project also plays an important role in supporting the morale of the population and protecting against hostile information attacks. At the same time, it is important to ensure access to alternative sources of information in order to preserve the diversity of views and approaches. Remaining an important element of the national information infrastructure, «United News» can become part of the positive effect of effective communication in wartime. However, to minimize the negative impact of the «information bubble», it is necessary to actively integrate feedback from the public and maintain high journalistic ethics, which avoids manipulation and contributes to the objectivity of messages. In conclusion, the effect of the «information bubble» in the context of the «United News» telethon demonstrates both positive and negative aspects of the media's influence on public opinion. The balance between information stability and ensuring access to diverse sources of knowledge is a key factor in supporting critical thinking in society and maintaining an objective attitude to events.

Keywords: information, information bubble, mass media, television journalism, public opinion, public consciousness, telethon «United News», manipulation, information operations.